

РАЗ І НАЗАВЖДИ

Де дихання уриває свій звичний ритм, там починається безодня чи – нове життя?

І тоді до безумства, до божевілля хочеться розірвати всі нитки і канати, які прив'язують, зв'язують, фіксують, не дають і забороняють. Пожбурити книжки, записи, нотатки, блокноти, приємні дрібнички. Зачинити назавжди двері за собою. Піти, не сказавши “пробачте” і “до побачення”. Не сказавши “прощавайте”. Аби на ранок прокинутися в порожній кімнаті, де ти ніхто і зовсім нікому не потрібен. Спомини про рідне і тепер уже далеке майбутнє перелітними птахами, нагадають шумом авто за вікном чи розмовою двох перехожих – таких, як ти, емігрантів. Кинеш валізи... Ба, які валізи! Тобі ж бо нічого було брати з собою. Довгі роздуми – без чого буде тоскно Там. І як наслідок – напівпуста сумка, хоч зазвичай в неї нічого не влазить. Светр (бо по радіо сказали, що Там плюс двадцять п'ять, але ввечері прохолодно), в гаманці трохи грошей і квиток в один бік. Телефон, у якому залишився твій номер і номери друзів, знайомих і не дуже, зостався там, куди ти тепер не збираєшся повернатися. Вони зрештою дізнаються, що ти живий, але ти спробував залишити їм пояснення, що шукати тебе не треба. Чи зрозуміють таке прохання – інша справа. Втім, навряд чи й знайдуть, надто далеко, надто нереально. Ти рвеш зв'язки остаточно і назавжди. Ідеш туди, де тебе ніхто не знає, де чужа мова й інші закони. Але краще так, аніж скніти і страждати від власної безпорадності. Інакше довелося б ставити крапку, а тут – просто починаєш новий блокнот, не дописавши в старому до останньої сторінки, доки і писати буде вже нічого.

Мнеш у спітнілій руці квиток на літак. Вдивляєшся у власне обличчя на закордонному паспорті: поки що це ти, такий, як тебе пам'ятає більшість. Але Там ти зміниш своє життя. Певно, що по-іншому тіні впадуть і на твоє лице, інакше сплетуть мереживо зморшки, і вся твоя сутність зазнає незворотних перетворень. Ти йдеш уперед, до зеленого коридору, усвідомлюєш, що ще трохи – і ти зникнеш звідси назавжди. Можна, звісно, потім повернутися, але навіщо? Ти напевно не хочеш того, напередодні викинув сім-карту з телефону в річку, туди ж ключі, українські документи. Ти ставиш три крапки, писати продовження будеш в іншому житті, в іншому світі. Ти йдеш, аби не повернатися, але все ж таки лишаєшся жити, тільки по той бік світу.

За круглим віконцем літака білі боки показують хмари – у небі спокій, і ти думаєш, що все нормальню. Завтра будуть нові зорі над тобою і чужі люди поруч. Ти віриш, що витримаєш. У тебе немає вибору, адже йшов до цього – ні багато, ні мало – два роки. І ось тепер відступати пізно. Коли все це було мрією, ти був іноді надто самовпевнений, надто впертий, а тут ніби тонкі голки ностальгії і жалю підступно штрикають у самісіньке серце. І що це, скупі слози застилають очі – важко прощатися, особливо, коли це прощання назавжди, хоч навіть нікому не сказано останніх слів. Ти йдеш, ні, летиш уперед, до мрії. До свободи. Але чи ТА свобода, яку ти здобудеш Там, зрештою також не набридне? Тут тебе вистачило на якихсь три десятки років, а скільки часу знадобиться, щоб замкнулося коло у твоєму новому житті?

Ти й досі сперечаєшся сам із собою: чи не є втечею те, що робиш? І якщо так, то ти, певно, слабкий. Але ти розумів, що мушля ось-ось і закрила б тебе у вакуумі, а тоді... Ти боявся думати про те, як розкладається молода людина, сиплеється порохом і стає непотрібною нікому, а найстрашніше – непотрібною собі. Ти боявся думати, що тією людиною міг би стати сам. Але припинив той деструктив: ти народишся заново – завтра в готелі якогось міста в Неваді, Арізоні, Теннессі чи, може, навіть у Флориді. Хоч і не знаєш, куди прямуватимеш після того, як літак сяде в аеропорту.

І все-таки ти сміливий! – подумавши, робиш комплімент сам собі. Коли тобі вистачило сили обірвати зв'язки й зачинити двері. Хтось скаже – егоїст, не жаліє близьких, бо як же їм не бачити рідної людини, не знати, що та й до чого. Але скільки тих близьких? Майже нікого. А тим, що є, насправді ніхто не потрібен, усі ці псевдоemoції і тиради – так, аби було про що побазікати, теліпання язиком як альтернатива фізичним вправам. Насправді, аби перерахувати близьких духом людей, вистачить пальців на одній руці. Але вони мають зрозуміти чи принаймні сприйняти цей від'їзд як належне. А коли й ні, то що? Життя в тебе одне, давай, уперед! Хіба воно має бути жертвним, навіть на користь тих, кого ти любиш? Тим більше, що останнім часом думки про новий його виток не дозволяли тобі ані спокійно поводитися вдень, ані спати вночі, ти вже зовсім не міг працювати й творити. Натхнення атрофувалося, а з-під пера виходили суцільні дріб'язкові нотатки і карикатури на красу. Ти ненавидів себе, а

разом із тим ненавидів усе і всіх, кого мав би любити. Мучив себе та їх. Це не могло тривати вічно. Це не могло більше тривати.

Спершу ти писав листи всім, кого хотів би попередити про своє раптове рішення й зникнення. І чесно складав ті опуси в шухляду, потай хотів, аби їх хтось знайшов, і боявся цього. Бо інакше план твій міг би загинути. Ти боявся, що тобі не стачить рішучості, ти їздив потай до столиці, дізнавався про програми для тих, хто хоче назавжди перебратися Туди. І тобі, чи не єдиному на семінарах, на запитання “Чому вам тут не сидиться?” доводилося брехати. Тебе вели не гроші, не багата і престижна країна, не перспектива жити краще... Тебе виганяла звідси задуха, внутрішній неспокій і латентна депресія.

Так само потай ти отримав візу і паспорт, потім підписав усі папери, сумлінно відвідував курси іноземної мови, старанно вслухався в слова на касетах з текстами для аудіювання. Ти розумів майже все. От тільки не до кінця розумів себе. Іноді прокидався вночі, як кохана спала, і думав, що ж ти збираєшся накоїти? Відчував себе злочинцем, який тікає з місця вбивства. Але ж ти вбивав себе, аби воскреснути іншим, в іншому житті, в іншій країні. Думалося, що за самогубство з таким фіналом навіть у рай пускають. Ах, якби ти вірив у рай чи пекло... Але ти вірив у совість і підозрював, що десь-таки йдеш із нею на компроміс. Щойно засинав, бачив кошмири, а ще літак, і хмари за вікном, якраз такі, як ти споглядаєш зараз. Стюардеса оголошує щось українською та англійською. Для тебе рідна мова одна, іншу ти знаєш непогано. Невдовзі доведеться рідну забувати. Такі умови ставиш сам собі – мусиш перебудовувати своє існування, де не буде місця спогадам.

Тільки зараз, здається, помітив, що в руках тримаєш якесь чтиво, навіть не зрозуміло, якою мовою писане. Слова в'яжуться в плетений шарфік, не розумієш жодної літери... Щось страшне койтесь в мізках. Зірвавтися з місця, попросити, аби допомогли повернутися назад... Ти завжди такий слабкий, коли вже сказане останнє слово? Коли власноруч підписано вирок? Коли завтра почнеться щось нове і невідоме?

І ось миттєво приходить спокій, розслаблюються м'язи, пелена страху спадає... Думати про це будеш завтра на Новій Землі. Згадав казку про камінь, на якому написано, що буде, коли підеш в одному з трьох напрямів. Пункту “назад” там немає. То навіщо ти його шукаєш?!